

Sygn. akt VI ACa 1786/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Irena Piotrowska

Sędzia SA – Grażyna Kramarska

Sędzia SO del. – Ewa Harasimiuk (spr.)

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) Bank S.A. w W.

o stwierdzenie nieważności i ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 czerwca 2015 r.

sygn. akt XXV C 1366/14

I. oddała apelację;

II. zasądza od M. K. na rzecz (...) Bank S.A. w W. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

VI ACa 1786//15

UZASADNIENIE

Pozwem z 1 października 2014 r. M. K. wniósł o stwierdzenie nieważności w części § 2 umowy pożyczki hipotecznej nr (...) z dnia 20 czerwca 2008 r. zawartej pomiędzy nim a poprzednikiem prawnym pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w zakresie udzielenia pożyczki indeksowanej do waluty frank szwajcarski poprzez ustalenie, iż pozwana udzieliła pożyczki w walucie polskiej, o ustalenie sposobu rozliczenia pomiędzy stronami poprzez rozliczenie przez sąd dotychczas dokonanej przez powoda spłaty pożyczki w wysokości 89 566,86 PLN i wskazanie jaka kwota została spłacona tytułem kapitału, a jaka z tytułu odsetek od kapitału, z uwzględnieniem specyfiki pożyczek udzielanych w walucie polskiej oraz ustalenie harmonogramu dalszych spłat w walucie polskiej, a także o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 20 czerwca 2008 r. zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank S.A. w W. umowę pożyczki nr (...) na łączną kwotę 201 900 PLN indeksowaną do waluty frank szwajcarski co stanowiło kwotę 97 536,23 CHF. Jego zdaniem ani przedstawiciele pozwanego ani pośrednik kredytowy, nie wyjaśnili mu istoty

pożyczki walutowej, nie poinformowali również o ryzyku, jakie ponosi pożyczkobiorca w związku z zaciągnięciem pożyczki indeksowanej do CHF.

Pozwana (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego w wysokości prawem przewidzianej. W uzasadnieniu pozwana zaprzeczyła, aby powód nie miał świadomości, iż zmiana kursu waluty może doprowadzić do znacznego zwiększenia należności głównej w postaci kapitału do spłaty, aby powód w jakimkolwiek zakresie był wprowadzany w błąd przez pozwanego, a także aby przemilczano istotne elementy ryzyka umowy. Pozwana zaprzeczyła również, aby przedmiotowa umowa (stosunek prawny) stanowiła „instrument finansowy”.

Wyrokiem z 10 czerwca 2015 r Sąd Okręgowy w Warszawie, XXV Wydział Cywilny oddalił powództwo (pkt 1.), nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa (pkt 2.) i zasądził od M. K. na rzecz pozwanej Spółki kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3.)

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Sąd Okręgowy ustalił, że M. K. jest (...) – ukończył Wyższą Szkołę (...) w W. na Wydziale (...). W latach 2008 – 2009 był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. sp. k. na stanowiskach dyrektora marketu i dyrektora projektu. Przysługiwało mu własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu, na zakup którego zaciągnął kredyt hipoteczny, rozpoczął również budowę segmentu.

W dniu 20 czerwca 2008 r. M. K. zawarł z (...) Bank S.A. w W. -Oddział (...) umowę pożyczki hipotecznej nr (...) - indeksowanej do franka szwajcarskiego W § 2 umowy określone zostały warunki pożyczki. (...) Bank S.A. w W. udzielił M. K. pożyczki w kwocie 201 900 PLN indeksowanej kursem CHF, na okres 360 miesięcy. Pożyczka była przeznaczona na zakup produktów inwestycyjnych - czterech polis na życie wykupionych w (...) SA oraz na ubezpieczenie od wzrostu stopy procentowej (§2 ust 2 umowy). Ustalono, iż do umowy pożyczki zostało załączone oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, które zostało przez powoda podpisane. Powód poświadczył, że otrzymał propozycję zawarcia umowy w złotych polskich. Zgodnie z określonym w powyższej umowie harmonogramem spłat, powód począwszy od lipca 2008 r. dokonywał comiesięcznych spłat rat kapitałowo – odsetkowych w walucie polskiej.

W dniu 20 lipca 2009 r. strony zawarły aneks nr (...) do przedmiotowej umowy, w którym dokonały zmiany rodzaju pożyczki z indeksowanej do waluty obcej na pożyczkę walutową udzieloną w CHF (kredyt walutowy). W § 1 ust. 1 Aneksu nr (...) strony ustaliły konkretną kwotę w CHF, którą powód winien zwrócić – 100 512,45 CHF. Ponownie swoim podpisem powód potwierdził, że zapoznał się z ryzykiem stopy procentowej oraz symulacjami wysokości raty w sytuacji zmiany stóp procentowych czy zmiany kursu waluty. Powód od daty aneksu do września 2014 r. dokonał łącznej spłaty kapitału w kwocie 17 794,73 CHF oraz odsetek w wysokości 35 434,72 CHF.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie dokumentów w postaci umowy kredytowej z załącznikami, aneksu do umowy kredytowej z załącznikami, świadectw pracy powoda, umowy o pracę, zaświadczeń, danych z oświadczenia majątkowego, zaświadczenia Banku o spłacie zobowiązania kredytowego, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego, nie były też one kwestionowane przez strony. Sąd Okręgowy pominął dowody, które uznał za nieistotne dla merytorycznego rozstrzygnięcia żądania powoda, w tym dowód z przesłuchania stron, oraz oddalił wnioski dowodowe zgłoszone na okoliczności pozostające bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w kontekście treści żądania i ustalonego dowodami z dokumentów stanu faktycznego, tj. wnioski powoda o: dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii i finansów na okoliczność wskazania charakteru instrumentu finansowego kredytu indeksowanego do CHF, ryzyka zmiany kursu waluty oraz zagrożenia dla kredytobiorcy z zaciągnięcia kredytu w walucie obcej indeksowanej do CHF, z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i finansów na okoliczność przeliczenia wartości spłaconego przez powoda kapitału, odsetek oraz ustalenia harmonogramu spłat po unieważnieniu klauzuli walutowej oraz ustaleniu kredytu w PLN, wnioski stron o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność wywiązania się przez Bank z obowiązku informacyjnego

Sąd Okręgowy wyjaśnił także przyczyny nieudzielenia stronie powodowej terminu na złożenie pisma procesowego (k. 354 uzasadnienie Sądu Okręgowego).

Sąd Okręgowy przyjął, iż podstawą prawną powództwa był art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przyjęto, iż na datę wniesienia pozwu klauzula walutowa, której ustalenia nieważności domagał się powód, nie istniała, bowiem po podpisaniu 20 lipca 2009r Aneksu nr (...) do umowy, kredyt powoda stał się kredytem walutowym, tj. udzielonym i spłacanym we frankach szwajcarskich. W ocenie Sądu Okręgowego doszło do nowacji umowy zgodnie z art. 506 §1 k.c. Z uwagi na fakt, iż od daty 20 lipca 2009r w umowie powoda nie istnieje klauzula wskazywana przez niego w punkcie pierwszym pozwu, tym samym żądanie to jest bezprzedmiotowe. Niezależnie od powyższego wskazano, że w polskim prawie cywilnym brak podstawy prawnej do zastępowania zapisu uznanego jako klauzula abuzywna zapisem o innej treści. Sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do uznania, że zaciągnięcie przez powoda pożyczki we frankach szwajcarskich jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i skutkuje nieważnością umowy stosownie do art. 58 § 2 k.c. Podkreślono świadomość ekonomiczno – prawną powoda wynikającą z jego wykształcenia i doświadczenia zawodowego. Powód z pobudek ekonomicznych zarówno zawarł pierwotną umowę kredytową, jak i ją aneksował. Miał świadomość, iż zmiana kursu walut wpływa na wysokość jego zobowiązania i był w stanie oszacować konsekwencje ekonomiczne wypływające dla niego z pożyczki zawartej w walucie obcej. W uzasadnieniu orzeczenia stwierdzono, iż sama okoliczność, że wzrost kursu CHF do wartości PLN w ostatnim okresie jest znaczna nie może być uznana za naruszenie zasad współzycia społecznego, czy też dobrych obyczajów przez banki, które udzielały pożyczek w walucie obcej.

Dodatkowo wskazano, że w związku z obowiązującą w prawie polskim zasadą nominalizmu, żądanie spełnienia świadczenia w złotych polskich może nastąpić, gdy z treści zobowiązania nie wynika sposób spełnienia świadczenia pieniężnego. Spełnienie świadczenia wyrażonego w walucie obcej przez zapłatę w pieniądzu polskim jest dopuszczalne również, o ile strony wyraziły na to zgodę, modyfikując choćby przez czynności konkludentne, treść łączącego ich zobowiązania, zaś w razie procesu sądowego, jeśli dłużnik uznał powództwo wywiedzione w złotych polskich. Powołano się przy tym na stanowisko Sądu Apelacyjnego w Łodzi wyrażone wyroku z dnia 26 września 2013 r w sprawie I ACa 469/13. W myśl art. 358¹ § 3 k.c. w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były one ustalone w orzeczeniu lub umowie. Podkreślono, że istotna zmiana siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania nie została powołana w art. 358¹ § 3 k.c. jako przesłanka, otwiera jedynie samą możliwość domagania się zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z art. 354 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią, w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu, zasadom współzycia społecznego oraz zwyczajom - jeżeli są one w tym zakresie ustalone. Celem zobowiązania zaciągniętego przez powoda było otrzymanie pożyczki w CHF i skorzystanie z mniejszego oprocentowania dla tego typu pożyczek. Ustawodawca nie zawarł w treści przepisu art. 358¹ § 3 k.c. konkretnych mierników, nakazując sądowi każdorazowo rozważenie interesów obu stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego. Tak, jak nie uznał tego za możliwe ustawodawca, tak i nie jest możliwe udzielenie wskazań konkretyzujących przesłanki upoważniające do zmiany wysokości ustalonego w umowie świadczenia pieniężnego. Zostało to, bowiem pozostawione uznaniu sądu, opartemu na wszechstronnym rozważeniu okoliczności konkretnej sprawy, przy stosowaniu ogólnych, kierunkowych wskazań zawartych w ustawie.

Drugie z żądań powoda zmierzało do ustalenia przez sąd orzekający treści umowy łączącej strony od daty jej podpisania tj. od 20 czerwca 2008r i przeliczenia pożyczki indeksowanej do CHF - która od daty 20 lipca 2009r nie istnieje - na PLN, dodatkowo bez wskazania przez powoda proponowanego kursu czy to obowiązującego w pozwanym Banku, czy to w NBP lub innego, daty na którą ten kurs ma być ustalony. Nadto powód domagał się dokonania przeliczenia, polegającego na ustaleniu jaka kwota z tytułu odsetek i kapitału została już przez powoda uiszczona, a jaka pozostała do zapłacenia i ustalenia oprocentowania kwoty pozostałej do spłaty oraz harmonogramu spłat. Reasumując powód wnosił o ustalenie treści umowy łączącej strony od jej pierwotnego podpisania. W ocenie Sądu Okręgowego brak

podstaw prawnych do tego typu działań. Żaden miernik do tego typu działań nie został wskazany, trudno więc uznać czy zastosowany miernik ewentualnej „waloryzacji” przystaje czy też nie do ustalonego celu umowy i woli stron ją zawierających.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach wskazano art.98 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, obciążając powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu stronie pozwanej i nieuiszczone koszty sądowe przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości na podstawie art. 368 § 1 pkt 2 k.p.c. i zarzucając wyrokowi naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

- nierozpoznanie istoty sprawy poprzez niezbadanie merytorycznej podstawy dochodzonego roszczenia i oparcie rozstrzygnięcia na podstawie sugerowanej przez pozwanego nowacji bez wniknięcia w twierdzenia przedstawione przez powoda w treści pozwu;

- art. 207 § 3 k.p.c. poprzez niezobowiązanie powoda do złożenia pisma przygotowawczego będącego repliką na odpowiedź na pozew pozwanego banku w sytuacji, gdy twierdzenia zawarte w odpowiedzi na pozew wymagały reakcji powoda, a powód zgłaszał stosowny wniosek;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dokumentu tj. aneksu nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r. poprzez przyjęcie, iż ww. aneksem strony dokonały z zmiany charakteru pożyczki z indeksowanej do waluty obcej na pożyczkę udzieloną w walucie frank szwajcarski, co w konsekwencji doprowadziło do uznania przez sąd I instancji, iż zaszła w tej sytuacji nowacja umowy pożyczki;

- art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosków dowodowych z opinii biegłych ds. rachunkowości i finansów oraz ekonomii i finansów w sytuacji gdy zawnioskowane dowodowy zmierzały do wykazania istotnych okoliczności faktycznych, do których ustalenia potrzebne były wiadomości specjalne;

- art. 248 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o zobowiązanie pozwanego do złożenia do akt sprawy dokumentacji związanej z przedmiotową umową pożyczki w sytuacji gdy okoliczności, które chciała wykazać strona powodowa przedmiotowymi dokumentami miały istotne znaczenie dla wyjaśnienia sprawy;

- art. 299 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie stron postępowania a w szczególności strony powodowej w sytuacji gdy twierdzenia pozwu wymagały złożenia przez powoda wyjaśnień z uwagi na zarzut naruszenia przez pozwanego Bank zasad współzycia społecznego.

Sformułowano również zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest art. 506 § 1 k.c. statuującego instytucję odnowienia poprzez jego błędne zastosowanie w niniejszej sprawie przy ocenie skutków prawnych wprowadzenia aneksu nr (...) do przedmiotowej umowy i w konsekwencji oddalenie powództwa w zakresie roszczenia o unieważnienie części umowy podczas gdy ww. aneks stanowił jedynie o możliwości spłaty pożyczki we frankach szwajcarskich (w celu uniknięcia ponoszenia przez pożyczkobiorcę prowizji w postaci spreadu), tym samym zmiana nazwy pożyczki z indeksowanej na walutową była czynnością pozorną i nie doprowadziła do wygaśnięcia zobowiązania w jego pierwotnej postaci.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wniesiono na podstawie art. 368 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania przed sądem odwoławczym w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (k. 362 i n. apelacja)

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji jako całkowicie bezzasadnej na podstawie art. 385 k.p.c. i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (k, 420 i n. odpowiedź na apelację).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie .

Na wstępie wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną, z uzupełnieniami jak poniżej.

Poczynając od najdalej idącego zarzutu apelacji – za nieuprawniony należy uznać zarzut nierozpoznania istoty sprawy. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy Sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie, np. sąd oddał powództwo z powodu przedawnienia roszczenia, które to stanowisko okazało się nietrafne, a nie rozpoznał jego podstawy (postanowienie SN z dnia 25 lutego 2015 r., IV CZ 110/14, LEX nr 1656516). Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy dotyczy więc nierozpoznania istoty, sedna, kwintesencji roszczenia, będącego podstawą powództwa, czy też wniosku (por. wyrok SN z 16 lipca 1998 r., I CKN 897/97, z 23 września 1998 r., II CKN 1298/00). Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 12 września 2002 r. (IV CKN 1298/00) podnosząc, że pojęcie istoty sprawy, o którym mowa w art. 386 k.p.c. dotyczy jej aspektu materialnego i w tej płaszczyźnie może być oceniany zarzut jej nierozpoznania. Będzie ono zachodzić wówczas, gdy sąd nie zbadał podstawy materialnoprawnej pozwu, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego co było przedmiotem sprawy.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił przedmiot roszczenia, ocenił charakter umów łączących strony. Prawidłowo też ocenił brak interesu prawnego powoda w ustaleniu prawa. Umowa zawarta pomiędzy stronami 20 czerwca 2008 r. znajduje swe źródło w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2015.128 j.t., dalej jako: „p.b.”) i art. 75 prawa bankowego. Otóż stosownie do treści art. 69 ust. 1 p.b. przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast art. 75 p.b. stanowi, iż w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu. Fakt, iż umowa ta zawiera „klauzulę indeksacyjną” nie dyskwalifikuje jej jako umowy kredytowej w rozumieniu prawa bankowego. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie, określać w szczególności strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel na który kredyt jest udzielany, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób pozostawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeśli umowa ją przewiduje, warunki dokonania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2). Ustawą z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 165, poz. 984) zmieniony został cytowany powyżej art. 69 pr. bankowego - dodano do niego pkt. 4a, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytowa powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz, i rat kapitałowo – odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Na marginesie jedynie wskazać należy, iż stosownie do art. 5 w/w ustawy z 29 lipca 2011 r. do umów zawartych na podstawie ustawy, o której mowa w art. 2, przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem ust. 2., który stanowi, iż przepisy art. 7b ustawy, o której mowa w art. 2, mają zastosowanie do umów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w przypadku których do dnia wejścia w życie ustawy nie nastąpiła spłata całkowitej spłaty kredytu, w odniesieniu do niespłaconej części. Przy czym umowa ta nie jest umową kredytu konsumenckiego w rozumieniu ustawy z 20 lipca

2001 r. o kredycie konsumenckim w rozumieniu ustawy z 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.) z uwagi na wartość zaciągniętego kredytu (art. 3 ust. 1 stanowił, iż ustawy nie stosuje się do umów o kredyt konsumencki o wysokości większej niż 80.000 zł. albo równowartości tej kwoty w walucie innej niż polska). Nie mają też do niej zastosowania przepisy ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim – stosownie do brzmienia art. 66 ust. 1 w/w aktu prawnego. Nie odbiera to jednak powodowi przymiotu konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji również prawidłowo ustalił charakter aneksu zawartego przez strony 20 lipca 2009 r., oraz fakt, iż jego zawarcie kompleksowo regulowało w zmienionej formie relacje pomiędzy stronami. Aneks zawierał wszystkie elementy umowy kredytowej wskazane jw., łącznie z zabezpieczeniem. Sąd Okręgowy również prawidłowo ocenił zarzut nieważności klauzuli walutowej (w aspekcie art. 58 § 2 k.c.), oraz zarzut niewywiązania się przez Bank z obowiązku informacyjnego - wykazując ich niezasadność. Podkreślenia przy tym wymaga, iż ryzyko kursowe jest normalnym ryzykiem dla podmiotów korzystających z produktów walutowych. Przede wszystkim zaś słuszna jest ocena i poprzedzające ją ustalenie, iż w dacie wniesienia pozwu nie istniał już § 2 umowy w brzmieniu określonym w punkcie pierwszym pozwu, zatem brak jest interesu prawnego po stronie powodowej wymaganego przy powództwie o ustalenie opartym na normie z art. 189 k.p.c. Niewątpliwie brak jest również podstaw do ustalania, czy też kreowania przez sąd treści umowy, która miałaby łączyć strony w przypadku stwierdzenia nieważności postanowień umów kredytowych zawartych przez strony, a objętych niniejszym postępowaniem – po pierwsze w powodu braku interesu prawnego po stronie powoda co do rat kredytu już uiszczonych (vide wyrok SN z 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14), po drugie zaś, nawet w przypadku stwierdzenia nieważności konkretnych postanowień umowy – sąd nie może ich zastępować innymi postanowieniami wykreowanymi w toku postępowania na wniosek jednej ze stron umowy. Postanowienia te podlegają bowiem jedynie wykładni (art. 65 k.c.) nie zaś zmianie w wyniku postępowania w sprawie o ustalenie.

Nie zasługują również na podzielenie zarzuty apelacji naruszenia prawa procesowego - w szczególności zasad postępowania dowodowego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo zgromadził i ocenił materiał dowodowy w sprawie, dokonując na jego podstawie prawidłowych ustaleń faktycznych. Chybiony jest zarzut powoda związany z naruszeniem przez Sąd Okręgowy dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c.. Twierdzenia powoda w tym zakresie należy uznać jedynie za niedopuszczalną polemikę z dokonaną w zaskarżonym wyroku oceną dowodów bez równoczesnego wykazania, by ocena ta była sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, doświadczeniem życiowym lub z innych względów naruszała art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślenia wymaga, iż zgodnie z utrwalonym stanowiskiem prezentowanym w orzecnictwie, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dowodowego dałoby się wysnuć równie logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne. Ocena dowodów należy bowiem Sądowi I instancji i nie podlega w zasadzie kontroli odwoławczej, jeżeli jest zgodna z okolicznościami sprawy i nie wykazuje błędu logicznego rozumowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, sygn. akt IV CKN 1316/00, LEX nr 80273, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 roku, sygn. akt I CKN 1169/99, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 roku, sygn. akt IV CKN 1097/00, LEX nr 52624).

Sąd pierwszej instancji oddalając wnioski dowodowe motywował swoje decyzje w toku postępowania. Samo nieudzielenie stronie terminu na ustosunkowanie się do twierdzeń i zarzutów sformułowanych w odpowiedzi na pozew nie może być poczytywane za uchybienie zasadom procedowania i naruszenie art. 207 § 3 k.p.c. Powód miał bowiem możliwość zarówno ustosunkowania się do zarzutów z odpowiedzi na pozew na terminie rozprawy, jak też złożenia adekwatnych - w celu udowodnienia wywodzonych okoliczności faktycznych - wniosków dowodowych (art. 217 § 1 k.p.c.). Przy czym zawsze należy pamiętać o normie z art. 227 k.p.c., iż przedmiotem dowodu są fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia. Kierując się tą normą Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe stron o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, oraz wnioski powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych, oraz dodatkowej dokumentacji - decyzja została umotywowana stosownie do dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c. Na marginesie

jedynie wskazać należy, iż zważywszy treść art. 248 § 1 k.p.c. trudno przypisywać Sądowi meriti naruszenie normy w nim zawartej – bowiem adresatem tej normy jest „każdy posiadacz dokumentu”.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i 217 § 1 k.p.c. wskazać należy, iż wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego jest realizacją uprawnienia strony do oceny zaprezentowanych okoliczności faktycznych, przez podmiot posiadający wiedzę specjalistyczną (czy też wiadomości specjalne), nie może to być natomiast wniosek zmierzający do kreowania okoliczności faktycznych w sprawie – a w taki sposób należy ocenić tezę dowodową sformułowaną przez Skarżącego dla biegłego z dziedziny rachunkowości i finansów. Natomiast okoliczności, na które miał zostać przeprowadzony dowód z opinii biegłego do spraw ekonomii i finansów nie miały istotnego znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie – zważywszy przedmiot postępowania.

Za chybiony należało uznać również zarzut naruszenia art. 299 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 217 § 1 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie stron postępowania, a w szczególności strony powodowej w sytuacji gdy twierdzenia pozwu wymagały złożenia przez powoda wyjaśnień z uwagi na zarzut naruszenia przez pozwany Bank zasad współżycia społecznego. Jak już wskazano Sąd Okręgowy miał obowiązek prowadzenia postępowania dowodowego na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia spraw i był „związany” żądaniem powoda na datę zamknięcia rozprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd pierwszej instancji nie uchylił się od przeprowadzenia postępowania dowodowego w niezbędnym zakresie. W tym miejscu podkreślenia wymaga również, iż przepis art. 299 k.p.c. stanowi, że jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. Zatem decyzja odnośnie potrzeby przeprowadzania tego dowodu pozostawiona została sądowi i jest ona niezależna od inicjatywy dowodowej stron.

Przechodząc do kluczowego zarzutu apelacji – naruszenia art. 506 § 1 k.c. statuującego instytucję odnowienia poprzez jego błędne zastosowanie w niniejszej sprawie przy ocenie skutków prawnych wprowadzenia Aneksu nr (...) do przedmiotowej umowy i w konsekwencji oddalenie powództwa w zakresie roszczenia o unieważnienie części umowy, podczas gdy w ocenie Skarżącego ww. Aneks stanowił jedynie o możliwości spłaty pożyczki we frankach szwajcarskich (w celu uniknięcia ponoszenia przez pożyczkobiorcę prowizji w postaci spreadu), tym samym zmiana nazwy pożyczki z indeksowanej na walutową była czynnością pozorną i nie doprowadziła do wygaśnięcia zobowiązania w jego pierwotnej postaci – zarzut ten również należało uznać na nieskuteczny.

Apelujący zarzucił Sądowi I instancji, iż błędnie ocenił dokument w postaci Aneksu nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r., co w konsekwencji doprowadziło do uznania, iż doszło do nowacji umowy pożyczki w rozumieniu art. 506 § 1 k.c. Formułując powyższy zarzut powód miał zapewne na myśli Aneks nr (...) z dnia 20 lipca 2009 r., w którym Strony dokonały zmiany rodzaju pożyczki z indeksowanej do waluty obcej na pożyczkę walutową, a więc zarówno udzieloną jak i spłacaną w CHF. Należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, iż na mocy przedmiotowego aneksu strony zmieniły postanowienia należące do essentialia negotii kontraktu: zmieniono charakter pożyczki (z pożyczki indeksowanej do CHF na udzieloną w CHF) oraz określono sumę kredytową w CHF, którą powód miał spłacać także w CHF, ustalono harmonogram spłat, dokonano stosownego wpisu hipoteki w księdze wieczystej – adekwatnie do treści Aneksu, wypełniono nową deklarację wekslową, etc. Od daty podpisania Aneksu ewentualne zmiany w kursie walut nie miały już wpływu na treść umowy. Zakres i rodzaj wprowadzonych do umowy zmian uzasadnia twierdzenie, iż Aneksem nr (...) z dnia 20 lipca 2009 r. nastąpiła nowacja umowy pożyczki. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 506 § 1 k.c. jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie).

Instytucja odnowienia (nowacji) należy do grupy zdarzeń prawnych powodujących wygaśnięcie dotychczasowego zobowiązania, przy czym o kwalifikacji porozumień, przez które strony modyfikują łączący je stosunek prawny, decyduje zamiar odnowienia (animus novandi), który musi być dostatecznie uzewnętrzniiony (tak np. wyrok SN z dnia 10 marca 2004 r., IV CK 95/03, LEX nr 84431). Gdy jednak zmiana treści umowy dotyczy przedmiotowo istotnych jej postanowień (tak jak to ma miejsce w niniejszym przypadku), czyli idzie tak daleko, że zmieniają się jej essentialia negotii, to wówczas animus novandi wynika z samego faktu zmiany i nie potrzeba wyraźnej deklaracji umorzenia jako

celu nowej umowy. Skoro bowiem strony zmieniają przedmiotowo istotną treść umowy, to chcą umorzyć stosunek dawny przez zawiązanie nowego (vide: wyrok SN z dnia 25 lutego 2004 r., II CK 493/02, LEX nr 174139).

Z powyższych względów za całkowicie chybiony uznano zarzut apelacji, iż nie doszło do nowacji umowy, a Sąd Okręgowy wadliwie zastosował art. 506 § 1 k.c. Motywacja Skarżącego, iż w przypadku nowacji konieczne było badanie zdolności kredytowej powoda, a nadto zamiarem powoda nie było odnowienie zobowiązania, a jedynie uniknięcie ponoszenia kosztów „spredy” nie jest wystarczająca dla wzruszenia ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji i dokonanej przez ten Sąd wykładni umowy oraz normy prawnej. Za nieudowodniony i sprzeczny z materiałem dowodowym w sprawie należy również uznać podniesiony w apelacji zarzut pozorności oświadczenia złożonego przez powoda w Aneksie z 20 lipca 2009 r. Pozorność bowiem polega na ujawnionej i zaakceptowanej przez adresata oświadczenia woli różnicy pomiędzy treścią oświadczenia, a wolą wywołania określonych skutków prawnych. Konstytutywnym elementem pozorności jest poza brakiem woli wywołania skutków prawnych, wiedza i zgoda obu stron czynności prawnej, że oświadczenie woli zostało złożone „dla pozorów”. Adresat musi nie tylko wiedzieć o braku uwoli, ale także pozorność złożonego oświadczenia woli akceptować (tak m.in. SN w wyroku z 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97).

Oświadczenie Skarżącego, iż powód w dalszym ciągu dokonuje wpłat w PLN nie stanowi dowodu na pozorność oświadczenia woli powoda, może być jedynie zaakceptowanym przez Bank skorzystaniem przez dłużnika z dyspozycji art. 358 § 1 i 2 k.c., bądź jedynie technicznym mechanizmem uiszczania spłat – poprzez zlecenie Bankowi zakupu waluty, aby następnie uiścić ratę kredytową z CHF. Powód na okoliczność swoich twierdzeń przytoczonych dopiero na etapie postępowania apelacyjnego nie zaoferował żadnych dowodów.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił (pkt I.). O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. (pkt II.)